

ZÁPISNICA
zo štrnásteho zasadnutia Výboru pre práva lesieb, gejev, bisexuálnych, transrodových
a intersexuálnych osôb (ďalej len „výbor“)
12.3.2019 o 14:00 hod., Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Prítomní členovia a členky výboru: viď podľa priloženej prezenčnej listiny.

Program zasadnutia:

1. Informácia Ministerstva zdravotníctva SR k záverom koordinačného stretnutia príslušných rezortov k zmene pohlavia.
2. Informácia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR k aktivitám eliminácie šikany voči LGBTI osobám.
3. Návrh na prijatie vyhlásenia k zneužívaniu témy práv LGBTI ľudí v predvolebných kampaniach.
4. Návrh na zverejnenie zoznamu právne neupravených životných situácií nezosobášených párov.
5. Rôzne.

Rokovania v rámci jednotlivých bodov programu:

Otvorenie zasadnutia

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR
Štátna tajomníčka otvorila 14. zasadnutie výboru a privítala jeho členky a členov. Uviedla, že pôsobí na Ministerstve spravodlivosti SR od augusta 2018 a je zodpovedná za odbor ľudských práv. Zúčastnených členov a členky výboru vyzvala, aby sa predstavili a po predstavení navrhla priamo prejsť k schváleniu návrhu programu a k jednotlivým bodom rokovania.

Členky a členovia výboru sa predstavili a následne schválili návrh programu.

BOD 1

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR
Uviedla, že výbor sa témou zmeny pohlavia zaoberal už na minulom zasadnutí. Informovala aj o „Oznámení o výsledkoch vybavenia podnetu a výzve na prijatie opatrení“ vyhotovenom verejnou ochrankyňou práv v decembri 2018, odoslanom výboru na vedomie, a v ktorom sa tejto téme verejná ochrankyňa práv podrobne venovala. Poznamenala tiež, že výbor na minulom zasadnutí nedostal úplne podrobné informácie o prácach pracovnej skupiny, ktorá na Ministerstve zdravotníctva SR pôsobí. Zároveň dodala, že minister spravodlivosti inicioval, aby v predmetnej pracovnej skupine bolo, okrem iných, zastúpené aj Ministerstvo spravodlivosti SR, avšak pokiaľ vie, tak v tejto problematike zatiaľ nebolo oslovené. Požiadala preto zástupkyňu Ministerstva zdravotníctva SR o informáciu k tejto problematike.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva SR

Uviedla, že pracovná skupina vznikla ako iniciatíva odborníkov z lekárskej praxe, nie je preto oficiálnou pracovnou skupinou Ministerstva zdravotníctva SR. Členovia pracovnej skupiny konzultujú preberané otázky s odborníkmi v zahraničí. Informovala, že členovia pracovnej skupiny uviedli, že neplánujú do tejto čisto lekárskej skupiny pribrať zástupcov z iných rezortov alebo zástupcov transrodových osôb, či výboru. Zároveň uviedla, že zástupcovia lekárskej praxe sú otvorení vytvoreniu medzirezortnej pracovnej skupiny v zložení lekárov, zástupcov Ministerstva vnútra SR a Ministerstva spravodlivosti SR. Pokiaľ ide o informáciu ku koordinačnému stretnutiu, ktorého sa

zúčastnili zástupcovia Ministerstva zdravotníctva SR, Ministerstva vnútra SR a Ministerstva spravodlivosti SR, uviedla, že p. riaditeľka MUDr. Liptáková z Ministerstva zdravotníctva SR určila lekárom, aby do konca mája 2019 vytvorili návrh odborného usmernenia, ktorý upraví obsah lekárskeho posudku. Toto usmernenie bude potom predložené matrikám. Uviedla, že dňa 14.3.2019 má Ministerstvo zdravotníctva SR naplánované stretnutie s lekármi k tejto úlohe.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Štátna tajomníčka požiadala o vysvetlenie ohľadne vzťahu pripravovaného usmernenia, ktoré bude obsahovať podrobnosti k lekárskeму posudku a k použiteľnosti na matrikách vzhľadom k tomu, že matriky spadajú pod Ministerstvo vnútra SR a predmetné usmernenie plánuje vydať Ministerstvo zdravotníctva SR.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva SR

Ministerstvo zdravotníctva SR uviedlo, že osoba, ktorá sa dostaví na matriku a žiada zmenu pohlavia tak robí v zmysle zákona, ktorý spadá do gescie Ministerstva vnútra SR. Podľa neho sa má na matrike preukázať lekárskeým posudkom. Týmto usmernením, ktoré plánuje Ministerstvo zdravotníctva SR vydať, sa iba definuje, čo by mal obsahovať lekárskeý posudok, nakoľko to doteraz nie je nikde stanovené. Ministerstvo zdravotníctva SR preto požiadalo lekárov, aby im uviedli, čo má lekárskeý posudok pre transrodové osoby obsahovať.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Štátna tajomníčka požiadala o vyjadrenie k predmetnej otázke aj zástupkyňu Ministerstva vnútra SR.

Martina Matejková, Ministerstvo vnútra SR

Uviedla, že na koordinačnom stretnutí sa za Ministerstvo vnútra SR zúčastnil riaditeľ odboru registrov, matrik a hlásenia pobytu JUDr. Marek Dlapa a vedúca oddelenia matrik JUDr. Alena Kružliaková. Uviedla, že p. Kružliaková, ktorá sa roky venuje tejto problematike, zastáva názor, že ide len o administratívny akt a matrike postačuje, ak text lekárskeho posudku bude úplne jednoduchý. Dôležité je, aby tam bolo zadefinované, že je plne indikovaná zmena pohlavia. Táto informácia je pre konečný zápis na matrike postačujúca a na základe nej matrikárka tento konečný zápis vykoná.

Marián Filčík, tajomník rady

Tajomník rady doplnil, že účelom koordinačného stretnutia, ktoré organizovalo Ministerstvo spravodlivosti SR bolo práve to, aby sa všetky zainteresované strany stretli a vysvetlili si, kde sú problémy, aby bolo možné danú problematiku riešiť. Navyše uviedol, že práve na tomto stretnutí videl niektoré anonymizované posudky od lekárov, ktoré sú predkladané na matriky. Uviedol, že niektorí lekári uvádzajú komplexné lekárske posudky s celkovou zdravotnou anamnézou človeka – posudok potom obsahuje informácie, ktorými by sa matrikárka nemala zaoberať a ani nemôže mať v niektorých prípadoch kapacity ich vedieť posúdiť. Aj z tohto dôvodu výbor víta, ak sa vypracuje usmernenie, ako má lekárskeý posudok vyzeráť, t. j. aký dokument je potrebné na vykonanie zápisu matrike doručiť.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva SR

Opätovne uviedla, že do konca mája 2019 by malo byť vytvorené základné usmernenie ako písať lekárske posudky pri indikovaní zmeny pohlavia. Informovala, že zástupcovia Ministerstva zdravotníctva SR budú mať stretnutie s pracovnou skupinou lekárov s cieľom dohodnúť sa na základných kontúrach obsahu posudku; vrátane otázky, či postačuje jednoduché konštatovanie, že je indikovaná zmena pohlavia bez potreby dlhých lekárskeých správ. Uviedla tiež, že lekári chcú následne pracovať na vypracovaní štandardných diagnostických postupov. Lekári z tejto pracovnej skupiny sú, resp. budú podpornou skupinou pri tvorbe novej legislatívy na Ministerstve zdravotníctva SR.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Štátna tajomníčka vyzdvihla potrebu legislatívnej úpravy. Konštatovala, že v súvislosti s absentujúcimi právnymi predpismi v tejto oblasti prišlo na Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo zdravotníctva SR a verejnú ochrankyňu práv viacero podnetov práve s požiadavkou, aby sa chýbajúca legislatíva na úrovni zákona dopracovala.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Poznamenal, že predmetná otázka sa na zasadnutiach tohto výboru rieši od jeho vzniku. Dal do pozornosti, že výbor k nej pritom nikdy neriešil chýbajúcu legislatívu alebo potrebu doplnenia legislatívy v zmysle zákona. Uviedol, že súčasná úprava postačuje. Problémom je znenie uvedené v zákone o matrikách. V ňom sa uvádza, že k zmene pohlavia dochádza na základe lekárskeho posudku, obsah ktorého však nebol nikdy jasne a jednoznačne definovaný. Pri argumentácii sa poukazovalo len na usmernenie uverejnené vo vestníku Ministerstva zdravotníctva Slovenskej socialistickej republiky z roku 1981. Na jeho základe sa vyžadovali u transrodových osôb sterilizácie, čo je podľa Iniciatívy Inakosť v rozpore so súčasnými zákonmi. Zároveň samotní lekári postupovali rôznymi postupmi. Taktiež z pohľadu transrodových osôb nebola žiadna záruka v tom, že keď sa obrátia na lekára, tak bude nasledovať jednotný predvídateľný postup. Preto je dôležité vypracovať metodiku pre lekárov, aby sa zabezpečil jednotný postup práve na strane lekárov s požiadavkou, aby spĺňal určité štandardy a aby sa zabránilo sterilizáciám. Preto uviedol, že nie je potrebné, aby sa do úpravy tejto otázky zainteresoval parlament, pretože je to na úrovni interných postupov, resp. interných právnych predpisov na úrovni rezortov. Zdôraznil, že podporuje, aby si Ministerstvo zdravotníctva SR alebo Ministerstvo vnútra SR určilo svoje vnútorné postupy, ktoré budú v súlade s medzinárodnými štandardami s cieľom vylúčiť sterilizácie. Uviedol, že nakoľko ide o vnútorný predpis ministerstva, ktorý nepodlieha legislatívnemu procesu, považuje za vhodné, aby bol tento predpis vopred predložený aspoň tomuto výboru, aby bola vytvorená možnosť výboru vyjadriť sa k nemu ešte pred jeho definitívnym prijatím.

Následne navrhol prijatie uznesenia výboru v zmysle záverov uvedených v liste verejnej ochrankyne práv, ktorým by sa odporučilo rezortu zdravotníctva konať v danej problematike.

Uviedol, že na inPoradňu, ktorá je poradenským centrom Iniciatívy Inakosť, sa obracajú ľudia s problémom, že lekári prerušili poskytovanie zdravotnej starostlivosti v tejto oblasti z dôvodu, že sa dozvedeli, že sa pracuje na nových štandardoch a čakajú na novú úpravu, vydanie metodiky postupu pri zmene pohlavia od Ministerstva zdravotníctva SR. Niektorí lekári z tohto dôvodu v súčasnosti nechcú vykonávať žiadne zákroky.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva SR

K otázke prerušenia poskytovania zdravotnej starostlivosti v tejto oblasti sa informovala u lekárov, ktorí uviedli, že nemajú vedomosť, že by k takémuto prerušeniu došlo. Dotazovaní lekári uviedli, že ak dochádza k prerušeniu poskytovania zdravotnej starostlivosti, ide asi o individuálne prípady, keď lekári práve preto, že táto oblasť nie je jasne upravená, postupujú inak.

Andrej Kuruc, Iniciatíva Inakosť

Pridal sa k výzve na prijatie štandardov, ako majú zdravotníci a zdravotníčky postupovať v tejto oblasti za súčasného rešpektovania ľudských právnych štandardov.

Z praxe poukázal na nedostatok, keď je pri zmene pohlavia možné začať brať hormóny až po dosiahnutí 18. roku veku, čo považuje za obmedzujúce. Zdôraznil, že čím dlhšie nemôžu títo ľudia riešiť požadovanú zmenu pohlavia, tým to má väčší dopad na ich psychické zdravie. Je preto potrebné aj scitlivenie zdravotníkov a zdravotníčok.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR
Požiadala zástupkyňu Ministerstva zdravotníctva SR o zopakovanie termínov v tejto veci zo strany Ministerstva zdravotníctva SR.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva SR

Termíny zo strany Ministerstva zdravotníctva SR sú na vypracovanie návrhu odborného usmernenia do konca mája 2019 a na vydanie odborného usmernenia vo vestníku Ministerstva zdravotníctva SR do konca júna 2019. Obsahom usmernenia nebudú ešte štandardy poskytovania zdravotnej starostlivosti transrodovým osobám, pôjde len o usmernenie vo vzťahu k matrikám. Zástupkyňa Ministerstva zdravotníctva SR uviedla, že po stretnutí na Ministerstve zdravotníctva SR, ktoré sa má uskutočniť 14.3.2019, oznámi výboru, aký je možný časový horizont vypracovania štandardov.

Katarína Kohýlová, Kancelária verejnej ochrankyne práv

V nadväznosti na informáciu p. Ondrkalovej o tom, že pracovná skupina, ktorá teraz pôsobí pri Ministerstve zdravotníctva SR je otvorená spolupráci s medzirezortnou skupinou, položila otázku zástupkyňi Ministerstva zdravotníctva SR k činnosti/prácam, ktoré by medzirezortná skupina vykonávala.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva SR

Uviedla, že ide aktuálne o otvorenú tému a plánuje zistiť aj od lekárov, ktorí sa zúčastnia na avizovanom stretnutí (dňa 14.3.2019), v ktorej časti by bola pre nich prínosná participácia zástupcov z iného rezortu, prípadne aj zástupcov LGBTI osôb.

Katarína Kohýlová, Kancelária verejnej ochrankyne práv

Adresovala zástupkyňi Ministerstva zdravotníctva SR otázku, ako budú lekári vedieť, ako majú posudzovať zmenu pohlavia, ak ešte nebudú mať k dispozícii vydané diagnostické štandardy (hoci tlačivo lekárskeho posudku už bude vydané). Má za to, že by bolo vhodné vydať tieto dokumenty súčasne, aby bol proces efektívnejší.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva SR

Uviedla, že v tejto chvíli nemá informáciu, čo bude obsahom usmernenia, ktoré sa má vydať.

Andrej Kuruc, Iniciatíva Inakosť

Uviedol, že podstatné je, aby bolo zrejmé napríklad to, že sa nebudú vyžadovať chirurgické zásahy, t. j. aby zmena pohlavia nebola nimi podmienená. Považuje to za kľúčovú podmienku v procese zmeny pohlavia.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva SR

Predpokladá, že táto otázka bude súčasťou štandardov, ktoré sa budú vypracovávať.

Andrej Kuruc, Iniciatíva Inakosť

Uviedol, že práve z tohto hľadiska má existencia medzirezortnej skupiny význam, keďže aktuálne nie sú informácie vzájomne prepojené, čo spôsobuje, že ani vo výbore nevieme, ako sa postupuje a ako bude finálna úprava vyzeráť.

Marián Filčík, tajomník rady

Tajomník rady skonštatoval, že ako práve uviedlo Ministerstvo zdravotníctva SR do konca mája 2019 vypracuje a poskytne výboru návrh usmernenia, ktoré ešte nebude obsahovať štandardy ako poskytovať zdravotnú starostlivosť transrodovým osobám. Aj tento vývoj v danej otázke považuje za krok vpred. Zároveň uviedol, že keď sa budú riešiť štandardy poskytovania zdravotnej starostlivosti voči konkrétnej komunite, tak je jednoznačne prínosné, aby sa s nimi viedla diskusia.

Christián Havlíček, TransFúzia

Uviedol, že rozumie tomu, že vypracovať metodiky a štandardy bude dlhodobější proces, avšak už teraz je potrebné dbať na to, aby pri formulácii lekárskeho posudku bolo jednoznačné odporúčenie, čo musí konkrétna transrodová osoba splniť, aby takejto osobe bol vydaný potrebný lekársky posudok. Má za to, že nestačí iba napísať, že je indikovaná zmena pohlavia. Uviedol, že z jeho pohľadu by poskytovatelia zdravotnej starostlivosti už v tomto kroku mali byť inštruovaní, za splnenia akých podmienok majú takýto posudok vydať. Vyjadril obavu, že ak sa to neurobí teraz, tak sa na vydanie štandardov bude čakať ďalšie mesiace. Uviedol, že v inPoradni majú už teraz klientov, ktorí sú v procese tranzície a čakajú na posudok, keďže sa lekári boja vydať posudky, lebo nevedia ako majú teraz postupovať. Zdôraznil, že táto situácia má skutočný dopad na životy ľudí, ktorí sa týmto prístupom ocitli v medzipriestore a čakajú na to, kedy si budú môcť zmeniť rodné číslo. Zároveň uviedol, že ak k vydaniu usmernenia nedôjde v priebehu ďalších mesiacov, tak títo ľudia budú čakať na zmenu ďalší rok. Takúto situáciu nepovažuje za niečo, čo by sme mohli dovoliť. Opätovne zopakoval, že poskytovatelia zdravotnej starostlivosti skutočne aktuálne nechcú vydávať posudky v tejto oblasti.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva SR

K danej téme uviedla, že podmienky tranzície nie sú nikde zadefinované. Poukázala na to, že aj pri komunikácii s lekármi tieto uvádzajú, že ani v krajinách západnej Európy nie sú dané kritériá jednoznačné a o tom, ako v tejto oblasti postupovať, sa stále veľa diskutuje. Predpokladá, že lekári práve zo skúseností zo zahraničia dospejú k tomu, aké podmienky by mali byť splnené.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Uzavrela diskusiu k tomuto bodu programu a navrhla hlasovať o návrhu uznesenia k nemu. Znenie uznesenia nadväzuje na odporúčania uvedené v liste ombudsmanky zo dňa 21.12.2018 adresovanom Ministerstvu zdravotníctva SR.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva SR

Zástupkyňa Ministerstva zdravotníctva SR uviedla, že Ministerstvo zdravotníctva SR súhlasí len s prvým bodom navrhovaného uznesenia.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Štátna tajomníčka sa vyjadrila, že z listu pani ombudsmanky nebolo jasné, koľko zdravotníckych zariadení odmieta poskytovať zdravotnú starostlivosť transrodovým osobám. Štátna tajomníčka je toho názoru, že Ministerstvo zdravotníctva SR by malo mať informácie o tom, či sa v tomto smere vôbec poskytuje zdravotná starostlivosť. V nadväznosti na to uviedla, že preto podporuje aj body 2 a 3 navrhovaného uznesenia. Nesúhlas Ministerstva zdravotníctva SR s ostatnými bodmi uznesenia by mal byť, podľa jej názoru, aj náležite odôvodnený. Je toho názoru, že zdravotná starostlivosť by mala byť dostupná a poskytovaná každému. Ak Ministerstvo zdravotníctva SR tvrdí, že nemá o tomto žiadne informácie, odpoveďou môže byť aj, že rezort nepodniká žiadne primerané kroky, pretože tento problém neeviduje a má za to, že transrodovým osobám sa zdravotná starostlivosť všade poskytuje. Vzhľadom k tomu, že pani ombudsmanka zrejme tento problém eviduje, štátna tajomníčka vyjadrila názor, aby odporúčanie pre rezort zdravotníctva tak, ako je uvedené v návrhu uznesenia v ňom zostalo.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva SR

Uviedla, že sa ohľadne poskytovania zdravotnej starostlivosti transrodovým osobám informovala u predsedníčky pracovnej skupiny, ako aj u prezidenta Slovenskej sexuologickej spoločnosti, ktorí uviedli, že nemajú vedomosť o tom, že by poskytovanie zdravotnej starostlivosti transrodovým osobám bolo prerušené. Je možné, že existujú individuálne prípady, ale zástupkyňa Ministerstva zdravotníctva SR vychádza z vyjadrení, ktoré jej poskytli vyššie uvedené osoby.

Zora Turancová, Ministerstvo kultúry SR

Požiadala zástupkyňu Ministerstva zdravotníctva SR o bližšie vysvetlenie, aký je mandát spomínanej pracovnej skupiny, ak nejde o oficiálnu pracovnú skupinu Ministerstva zdravotníctva SR.

Miroslava Ondrkalová, Ministerstvo zdravotníctva SR

Odpovedala, že ide o iniciatívu lekárov, ktorí chcú túto problematiku riešiť a pohnúť sa ďalej, lebo sami nevedia, ako v tomto prípade poskytovať zdravotnú starostlivosť, pričom sa s tým stretávajú v praxi. Preto si samotní lekári vytvorili pracovnú skupinu.

Andrej Kuruc, Iniciatíva Inakosť

Chcel sa informovať, či môže hypoteticky nastať situácia, že sekcia zdravia Ministerstva zdravotníctva SR nebude súhlasiť s tým, čo táto pracovná skupina vypracuje.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Štátna tajomníčka prezentovala svoj názor, že výstupy pracovnej skupiny majú len odporúčací charakter a nejde o záväzný výstup.

Marián Filčík, tajomník rady

Tajomník rady podporil názor štátnej tajomníčky a dodal, že aj keby išlo o pracovnú skupinu rezortu, vedenie rezortu sa nemusí zladíť s návrhom pracovnej skupiny, vždy ide len o odporúčanie.

Výbor hlasovaním (za – 16, proti – 1, zdržal sa – nikto) prijal uznesenie výboru č. 23 (viď príloha).

BOD 2

Tomáš Vanka, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Informoval výbor, že témy, ktorým sa venuje tento výbor, budú po novom spadať pod prierezové témy v školstve, čo znamená, že výboru sa bude ako člen zúčastňovať nový zástupca Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „MŠVVaŠ SR“). Vzhľadom k tomu sa zúčastňuje na tomto zasadnutí len v zastúpení členky p. Korkošovej a informáciu, ktorú pripravili môže výboru prečítať. Na účel efektívnosti rokovania výboru sa členovia a členky výboru dohodli, že písomná informácia MŠVVaŠ SR im bude zaslaná elektronicky.

Po dohode s členmi a členkami výboru, zástupca MŠVVaŠ SR prezentoval v krátkosti len niektoré z opatrení, ktoré MŠVVaŠ SR v tejto oblasti vykonáva. Išlo o nižšie uvedené informácie.

Opatrenia v učebných osnovách výchovno-vzdelávacích predmetov

Etická výchova sa v prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Náboženská výchova okrem odovzdávania základných náukových predpokladov kresťanských životných postojov, ovplyvňuje hodnotovú orientáciu žiakov, ktorá im pomáha byť prospešnými rodine a spoločnosti. Občianska náuka prispieva k vytváraniu a rozvoju sociálneho a občianskeho vedomia žiakov. Umožňuje žiakom pochopiť seba samých a pomáha im v ich socializačnom procese. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Cieľom samotného predmetu je okrem iného aj skutočnosť, že žiaci si budujú tolerantný prístup k iným názorom, postojom, hodnotám a kultúram.

V súťaži - Olympiáda ľudských práv

Poslaním Olympiády ľudských práv je upevňovať v prostredí stredoškolskej mládeže základné demokratické piliere so zvláštnym zreteľom na formovanie zodpovedného demokratického občianstva, ochranu a podporu ľudských práv a tým na prevenciu nedemokratických a

antidemokratických foriem prejavov a správania (rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie, násilného extrémizmu a radikalizmu).

Opatrenia vo vzdelávacom prostredí na elimináciu LGBTI šikany

Od 1. septembra 2018 začala platiť nová Smernica č. 36/2008 k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach (ďalej len „smernica“). Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov, možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia.

MŠVVaŠ SR vyvíja viaceré aktivity v boji proti šikane, napríklad:

- poskytuje informácie pre pedagogických zamestnancov a odbornú verejnosť prostredníctvom webovej stránky www.bezpre.mpc-edu.sk;
- pripravuje aktualizáciu stránky www.prevenciasikanovania.sk, prostredníctvom ktorej je poskytované anonymné poradenstvo a pomoc pri riešení šikanovania a kyberšikanovania;
- MŠVVaŠ SR každý rok prideľuje finančné príspevky na realizáciu rozvojového projektu školám „Zdravie a bezpečnosť v školách“.

IUVENTA v súčasnosti pracuje na návrhu štandardov „Škola bez nenávisti“.

Ide o auto-evaluáciu školy, pričom na základe jej výsledku bude udeľovaný základným a stredným školám štandard kvality (certifikát), ktorých školská klíma a rozhodovacie procesy na škole podporujú:

- prevenciu šikany a kyberšikany,
- prevenciu nenávistných prejavov na internete a v osobnej komunikácii medzi žiakmi,
- prevenciu nenávistných prejavov na internete a v osobnej komunikácii žiakov voči iným osobám alebo skupinám osôb na základe ich sociálneho statusu, kultúry, náboženstva, krajiny, pôvodu a rodu, a pod.

MŠVVaŠ SR usmernilo školy v školskom roku 2018/2019 prostredníctvom Pedagogicko-organizačných pokynov v časti 1.6.4. Inkluzívne vzdelávanie – ľudské práva, práva detí, antidiskriminácia, národnostné menšiny, cudzinci, kde školám odporúča využívať pri výchove a vzdelávaní manuál k tolerancii a ľudským právam KOMPAS a KOMPASITO, šíriť myšlienky tolerance, akceptácie odlišností a zlepšovanie postojov voči znevýhodneným skupinám obyvateľstva.

Priamo riadená organizácia MŠVVaŠ SR Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky pravidelne monitoruje situáciu v školách a školských zariadeniach ohľadom sociálno-patologických javov, čiže aj šikanovania.

Metodicko-pedagogické centrum realizovalo akreditovaný vzdelávací program „Sme iní – hovorme o tom nahlas“, ktorý má 18 absolventov.

V rámci neakreditovaných foriem vzdelávania neuviedli pracoviská metodicko-pedagogického centra v I. polroku 2018 žiadnu aktivitu s podobnou témou.

Vzdelávacie programy boli, pravdepodobne, na základe reakcií z médií hlavnespravy.sk a postoj.sk stiahnuté z ponuky, na požiadavku vedenia rezortu.

Oblasť vysokého školstva

V rámci vypracovania tohto materiálu boli sekciou vysokého školstva oslovené všetky vysoké školy na Slovensku. MŠVVaŠ SR dostalo podklady od siedmich vysokých škôl a univerzít. Medzi špeciálne aktivity alebo projekty v oblasti vysokého školstva patria napríklad:

Vysoká škola výtvarných umení

- Vydanie Bedekra (sprievodca štúdiom) v dúhových farbách),
- Pre umelecké výkony študentov je problematika intimity, prežívania v nemajoritnej komunite častým námetom semestrálnych prác,

- Pedagógovia sa pri diskusii so študentmi na konci semestra vyjadrujú k týmto témam ako k integrálnej súčasťi života ľudí na škole.

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

- Počas vysokoškolského štúdia majú študenti univerzity možnosť absolvovať 4-semesterové doplňujúce pedagogické štúdium, v rámci ktorého nadobúdajú a rozvíjajú učiteľské kompetencie spolu s rozvíjaním spôsobilosti vyučovať odborné predmety. V rámci tejto prípravy je povinný predmet Teória výchovy, v ktorom sa téma LGBTI preberá v bloku Multikultúrna a interkultúrna výchova.

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

- Téma LGBTI ako súčasť výučby rôznych predmetov v rámci prípravy budúcich pedagógov,
- Súčasť realizovaných aktivít pre študentov a študentky pedagogickej fakulty UMB a vysokoškolských učiteľov a učiteľky – „Cez storytelling k inklúzii“,
- Vzdelávacie aktivity vyučujúcich pre laickú a odbornú verejnosť v téme sexualita, sexuálnych a reprodukčných práv, rodovej rovnosti a inakosti v kontexte ľudskoprávneho diskurzu,
- Ocenenie „Vnímavá škola“.

Uviedol, že vzhľadom k tomu, že tejto problematike sa nevenuje a len zastupuje členku výboru, na otázky nevie priamo odpovedať. Ponúkol možnosť, že si všetky zaznačí a následne na rezorte zistí odpovede na ne.

Katarína Szabová, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

V reakcii na vystúpenie zástupcu MŠVVaŠ SR, zástupkyňa Slovenského národného strediska pre ľudské práva (ďalej len „stredisko“) uviedla, že v praxi sa im stáva, že keď zamestnanci strediska prídu v rámci výkonu lektorskej činnosti prednášať do škôl o šikane a kyberšikane (bez ohľadu na jej dôvod), učitelia často reagujú tak, že o danú tému nemajú záujem.

Uznala prínos smernice č. 36/2008 k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach. Poukázala tiež na to, že v spomínanej smernici sa uvádza, že vzdelávanie o šikane a kyberšikane nemá byť len jednorazovým vzdelávaním. Uviedla, že stredisko náhodne pozrelo 160 školských poriadkov (z každého okresu dva). Mnohé z nich boli vypracované viac než pred 10 rokmi, riaditelia škôl ich nemenia, nedopĺňajú. Poukázala na to, že len veľmi málo škôl má vo svojich školských poriadkoch zapracované ustanovenia z tejto smernice.

Informovala, že zamestnancom strediska sa od učiteľov podarilo zozbierať len 130 anonymných vyplnených dotazníkov ohľadne šikany a kyberšikany. Zástupkyňa strediska sa domnieva, že nízky počet odovzdaných dotazníkov je spôsobený tým, že učitelia sa ich boja vyplňať s odkazom, ako by na to reagoval riaditeľ ich školy. Skonštatovala, že na školách je veľká šikana a súčasne sa medzi deťmi veľmi rozmáha aj kyberšikana. Uviedla, že z praxe vie stredisko jednak o školách, na ktorých to funguje tak, že deti bez problémov odovzdajú mobil učiteľovi a po skončení vyučovania si ho vezmú späť, ako aj školy, ktoré povedia, že takto by situáciu nechceli riešiť.

Prezentovala svoj názor, že aj napriek tomu, že MŠVVaŠ SR nie je zriaďovateľom škôl, je nutné, aby MŠVVaŠ SR pracovalo priamo so školami pri riešení akýchkoľvek otázok týkajúcich sa ľudských práv (LGBTI, extrémizmus atď.). Vyzdvihla projekty, ktoré MŠVVaŠ SR vo svojom príspevku prezentovalo, avšak uviedla, že dopad na deti je takmer nulový. Prezentovala názor, že pokiaľ dieťa nebude mať v škole pocit istoty, neobráti sa na učiteľa, či riaditeľa školy, ani ak bude dochádzať ku šikane či kyberšikane, a bude k nim dochádzať naďalej. Na záver vyzvala MŠVVaŠ SR, aby vypracovalo aspoň odporúčanie, ktoré by bolo prijaté na úrovni vlády SR a nútilo by riaditeľov škôl reagovať a zapracovať zmeny do školských poriadkov, čo by malo priamy dopad aj na učiteľov v školách.

Katarína Kohýlová, Kancelária verejnej ochrankyne práv

Uviedla, že u verejnej ochrankyne práv majú podobnú skúsenosť. V rámci svojej činnosti chodia vzdelávať nielen na gymnáziá, ale aj na odborné školy a ako najväčší problém sa javia byť práve učitelia. Keď sa diskutujú témy ohľadne základných ľudských práv, či už o migrácii alebo LGBTI, sú to zväčša učitelia, ktorí na danú tému reagujú veľmi nenávisným spôsobom.

Andrej Kuruc, Iniciatíva Inakosť

Poukázal na to, že deti nemajú v školách vytvorený určitý bezpečný priestor, kde by mohli riešiť problémy týkajúce sa šikany, ale aj LGBTI. Práve jeho vytvorenie predstavuje konkrétne opatrenie. Skonštatoval, že Metodicko-pedagogické centrum vytvorilo pre pedagogických zamestnancov akreditovaný program s názvom „Sme rovnakí – hovorme to nahlas“. Na tomto programe spolupracovala aj Iniciatíva Inakosť a stredisko, avšak náhle, bez akéhokoľvek vysvetlenia, došlo zo strany MŠVVaŠ SR k zastaveniu rozbehnutých aktivít. Zároveň však MŠVVaŠ SR vykazuje túto aktivitu ako opatrenie, ktoré sa realizuje a uvádza ho vo svojich materiáloch, ale vzdelávanie nepokračuje. Uviedol, že aktuálne nemá žiadnu vedomosť o tom, či sa vzdelávanie zrealizovalo, aký malo dopad a kto ho nakoniec zrealizoval. Požiadal zástupcu MŠVVaŠ SR, aby podal informáciu k otázke, čo sa stalo s akreditovaným programom Metodicko-pedagogického centra.

Katarína Szabová, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

Uviedla, že oceňuje, že MŠVVaŠ SR robí akreditované vzdelávanie, ak sa však nemýli, tak z podkladov MŠVVaŠ SR vyplýva, že vzdelávaných k téme šikany bolo iba 143 učiteľov, čo považuje za veľmi nízky počet. Naproti tomu, zamestnanci strediska, ktorí chodia na školy, vzdelali k tejto téme okolo 5 000 detí. Z praxe podotkla, že učitelia sa bránia vzdelávaniu o rasizme, LGBTI atď. a nechcú byť prítomní keď prebieha vzdelávanie detí o týchto otázkach. Apeluje na to, že vzdelávanie o ľudských právach by malo byť kontinuálne, v sledoch, nie jednorazové.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Zhodnotil, že štátna školská inšpekcia pravidelne uskutočňuje prieskumy medzi žiakmi na základných a stredných školách o radikalizácii, o podpore ľudských práv a o vzťahu k skupinám obyvateľstva. V roku 2013 z prieskumu vyšlo, že žiaci a študenti na všetkých druhoch škôl majú najväčšie výhrady voči spolužiakom s inou sexuálnou orientáciou. Opatrenia, ktoré boli navrhnuté sa týkali rasizmu, žiadne z nich sa nevzťahovalo na túto oblasť. Situácia sa zopakovala v roku 2016, opäť mali žiaci najväčšie výhrady k spolužiakovi s inou sexuálnou orientáciou. Opätovne neexistujú opatrenia, ktoré by túto situáciu riešili. Konštatoval, že na Slovensku sa nedá bojovať za toleranciu, ak nikde nezmienime, že existujú LGBTI ľudia a nezmeníme stereotypné vnímanie LGBTI ľudí.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Štátna tajomníčka poukázala na skutočnosť, že keď sa robia štatistiky alebo sa zisťuje verejná mienka prvoličov, tak aj výsledky z nich vyplývajúce dávajú odpoveď na niektoré problémy, ktoré odzneli v rámci dnešnej diskusie.

Uviedla, že súhlasí s tvrdením, že pedagógovia nedokážu vždy odhaliť, že u ich žiakov dochádza ku kyberšikane; sú prípady, keď sa žiak z rôznych dôvodov učiteľovi nezdôverí. Väčší problém však nastáva, keď o tom učiteľ vie a neposunie túto informáciu ďalej na riaditeľa alebo zriaďovateľa. Uviedla, že je trochu skeptická ohľadom možností zriaďovateľa v otázke šikany. Zriaďovateľ nezavrie školu preto, že sa v nej nachádza šikana. Ak budú na pozícii riaditeľa a pedagóga ľudia, ktorí sa nevedia stotožniť so základnými ľudskými právami, tak sa obáva, že akýkoľvek aj dobrý projekt v tomto smere nič nezmože. Podľa štátnej tajomníčky treba klásť väčší dôraz na výchovu pedagógov, ktorí trávajú so žiakmi 8 hodín denne.

Vidí, že zo strany MŠVVaŠ SR je snaha problém riešiť, ale zároveň uznáva, že je veľký problém dostať do škôl kvalitných ľudí; poukázala aj na náročnosť samotnej práce s pedagógmi. Skonštatovala, že snažiť sa zmeniť situáciu môžeme cez „mravenčiu“ prácu, cez zmysluplné projekty a cez kontrolu. Je

toho názoru, že ak riaditeľ školy úmyselne nerieši šikanu, hoci má o nej vedomosť, nemá čo robiť na pozícii riaditeľa.

Katarína Szabová, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

Vo vzťahu ku kontrole uviedla, že by bolo vhodné vykonávať kontroly v školách a sankcionovať mlčanie a nečinnosť (pokiaľ riaditeľ odignoruje podnety alebo má vedomosť o tom, že dochádza k šikane).

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Uviedla, že táto diskusia otvorila veľa problémov. Tento výbor nemá kapacity, ani možnosti na to, aby všetky tieto problémy vyriešil, keď už samotný rezort školstva má veľký problém riešiť tieto, aj závažnejšie situácie. Uviedla, že okrem šikany existujú na školách aj iné problémy (napr. užívanie drog a pod.). Informáciu, ktorú predložilo MŠVVaŠ SR si všetci členovia a členky výboru naštudujú, vezmú ju na vedomie. Vyzvala členov a členky výboru, ak budú mať po preštudovaní materiálu otázky, adresovať otázky na zástupcu MŠVVaŠ SR, ktorý prejavil ochotu zodpovedať na ne, resp. na problémy, ktoré z tejto diskusie vzišli.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Ujal sa slova, aby vyzdvihol aj pozitívne trendy. Zdôraznil, že existujú aj učitelia, ktorí sú aktívni a zapájajú sa napr. do Olympiády ľudských práv, čiže tu máme aj skupinu učiteľov, ktorí aktívne pracujú s týmito témami. Títo učitelia však uvádzajú, že k tomu žiaľ nemajú materiály, nie sú vypracované metodiky MŠVVaŠ SR, nemajú sa o čo oprieť. Uviedol, že práve tu vidí priestor pre tento výbor v spolupráci s akademickou sférou, s mimovládny sektorom spoločne pracovať na metodických či informačných materiáloch dostupných pre učiteľov.

Katarína Kohýlová, Kancelária verejnej ochrankyne práv

Informovala, že vzhľadom k tomu, že verejná ochrankyňa práv tento rok zastrešuje Olympiádu ľudských práv, bude tam organizovať workshop o LGBTI. Pozvala členky a členov výboru na tento workshop.

Zora Turancová, Ministerstvo kultúry SR

Doplnila informáciu, že v rámci Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR existuje pracovná skupina v rámci Národného koordinačného strediska pre ochranu detí pred násilím, ktorá sa venuje vypracovaniu novej koncepcie ochrany detí v digitálnom priestore. Predpokladá, že pracovná skupina sa bude parciálne venovať aj kyberšikane. Je tam zastúpený aj zástupca Ministerstva spravodlivosti SR a MŠVVaŠ SR.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Pripomenula, že Ministerstvo spravodlivosti SR participuje na Olympiáde ľudských práv, poskytuje priestory svojho viacúčelového zariadenia v Omšeni na účel jej organizácie. Vyjadrila názor, že by bolo dobré zvážiť, či by sa výstupy z tejto olympiády nemohli zverejniť a poskytnúť sa školám na využitie pri vzdelávaní. Uviedla, že tento rok bude po prvýkrát účastná na olympiáde. Na základe toho potom zváži, či by závery alebo sumarizácia z tejto olympiády nemohla byť určitou metodickou pomôckou pre pedagógov.

Katarína Kohýlová, Kancelária verejnej ochrankyne práv

Pripomenula, že zbierka prípadov, ktoré sa na olympiáde riešia, je verejne dostupná.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Štátna tajomníčka uviedla, že vzhľadom k tomu, že pedagógovia sú okrem vyučovacieho procesu veľmi zahltení každodennou administratívou, tak by bolo účelnejšie im takéto dokumenty priamo poskytnúť bez toho, aby takéto materiály museli sami vyhľadávať. Uviedla, že takýto návrh môže byť nastolený ako pripomienka k predmetnému materiálu.

Štátna tajomníčka ukončila diskusiu o druhom bode a informácie uvedené v bode 2 výbor vzal na vedomie.

BOD 3

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Otvorila tretí bod rokovania výboru a odovzdala slovo p. Mackovi, ktorý navrhol zaradenie tohto bodu do rokovania programu, aby bod uviedol.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Návrh predložil v mene mimovládnych organizácií zastúpených vo výbore. Zdôraznil, že téma LGBTI sa spomínala v predvolebných politických debatách aj v minulosti, ale v ostatnom čase naberá na intenzite, ktorá už je za čiarou. Téma práv LGBTI ľudí bola zneužívaná už aj v komunálnych voľbách. Mimovládne organizácie chceli vydať apel, pretože cieľom takto vedenej prebiehajúcej verejnej diskusie nie je nájsť riešenie, ale diskreditovať politického oponenta. Predložená výzva smeruje k tomu, aby sa diskusia opäť vrátila do línie hľadania riešení, ktoré by zlepšili danú situáciu. Mimovládne organizácie sa pritom pri formulovaní textu výzvy opierali aj o stanoviská niektorých predstaviteľov Rady Európy voči Slovensku, ktoré zdôrazňujú, že politici a kandidáti vo voľbách majú zodpovednosť za to, akým smerom sa vyvíja verejný spoločenský diskurz. V súčasnosti je téma LGBTI ľudí veľkou témou prezidentských volieb a očakáva sa, že sa to bude týkať aj volieb do Európskeho parlamentu, a určite bude táto téma rezonovať aj v predvolebných kampaniach pred parlamentnými voľbami.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Štátna tajomníčka uviedla, že si predložený návrh výzvy preštudovala a zdôraznila, že podporuje kultivovanie verejnej diskusie. Členom a členkám výboru predstavila alternatívne znenie výzvy pre kandidátov, ktorí kandidujú v rôznych voľbách, ktoré bolo vypracované v spolupráci s riaditeľom odboru ľudských práv Mariánom Filčíkom. Upozornila na to, že tento návrh nemá byť vnímaný ako protinávrh, ale ako preformulovanie niektorých myšlienok z predloženého návrhu. Text výzvy bol skrátený a zhutnený do stručnejšej podoby. Povedala, že je prístupná diskutovať o oboch návrhoch. Bližšie špecifikovala zameranie výziev; výzva predložená p. Mackom bola viac zameraná na LGBTI komunitu, alternatívny návrh je poňatý trochu širšie vzhľadom k tomu, že v predvolebnej kampani sa našli aj iné skupiny, ktoré sú napádané.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Vyjadril názor, že predložená alternatívna výzva je všeobecná a stráca sa v nej téma LGBTI, ktorej sa tento výbor venuje. Poukázal na to, že v súčasnom období išla téma Rómov a migrantov do úzadia.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Štátna tajomníčka vyzvala ostatné členky a členov výboru k vyjadreniu sa k obidvom predloženým návrhom.

Zora Turancová, Ministerstvo kultúry SR

Je toho názoru, že predložený alternatívny návrh je príliš všeobecný vzhľadom k pôsobnosti tohto výboru.

Jana Jablonická Zezulová, Iniciatíva Inakosť

V prezidentskej kampani sa často opakuje rodová rovnosť a poukazuje sa na skutočnosť, že si žena vôbec dovoľila kandidovať za prezidentku. V predvolebnej diskusii sa LGBTI často používa ako nadávka. Ľudia si budú spájať LGBTI s niečím monštróznym. Uviedla tiež, že si nevšimla, že by

v kampani bolo napádané náboženské vyznanie. Nevšimla si, že by v kampani bolo riešené náboženské vyznanie v rovnakom pomere ako otázka LGBTI.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Štátna tajomníčka v nadväznosti na diskusiu vo výbore navrhla vo výzve nasledovnú zmenu textu: „Vzhľadom na prebiehajúce volebné kampane vyzývame kandidátov, aby sa vo svojej kampani zdržali akýchkoľvek nenávisťných prejavov voči LGBTI komunite pre ich pohlavie a sexuálnu orientáciu.“.

Zora Turancová, Ministerstvo kultúry SR

Vyjadrila návrh, či by bolo možné o tejto zmene textu hlasovať per rollam, nakoľko viacerí účastníci boli prítomní v zastúpení. Podotkla, že dostala mandát hlasovať za pôvodný návrh, pričom na zasadnutí výboru bol predložený alternatívny návrh.

Marián Filčík, tajomník rady

Má za to, že v navrhovanom alternatívnom znení výzvy by nemali byť žiadne sporné body. Uviedol, že je možné okruh osôb, ktoré budú v texte výzvy uvedené zúžiť.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Požiadala o vysvetlenie k tomu, aké nedostatky sú v ním predloženom znení výzvy.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Štátna tajomníčka uviedla, že pôvodné znenie vyhlásenia je príliš dlhé a text návrhu ministerstva má za cieľ byť iba jasný, stručný a k veci.

Navrhla nahradiť pojem „najvyšší predstavitelia“ pojmom „kandidáti“, keďže pred voľbami ešte nie sú tieto osoby vo funkcii predstaviteľov štátu.

Štátna tajomníčka uviedla, že tiež vníma výzvu ako prostriedok na kultivovanie diskusie, je za hájenie záujmov a práv všetkých ľudí na Slovensku. Uviedla, že v alternatívnom texte výzvy bola snaha zamerať sa na aktuálnu právnu úpravu, vychádzať z ústavy, a taktiež zúžiť opisnú formu. Zobrala na vedomie, že niektorí prítomní majú mandát hlasovať o pôvodnom návrhu výzvy, že nemajú mandát hovoriť o niečom, čo je pre nich nové a neznáme. Nakoľko sú viacerí členovia výboru v zastúpení, uviedla, že je možné sa dohodnúť aj na tom, aby sa návrh do zajtra prerokoval na domácej pôde.

Marián Filčík, tajomník rady

Tajomník rady sa k alternatívnejmu návrhu výzvy vyjadril, že podľa jeho názoru predstavuje jasnejšie vyjadrenie toho, čo touto výzvou výbor sleduje - nešírenie stereotypov, nenávisť, diskriminačných postojov a budovanie kultivovanej diskusie k tejto téme. Uznal prínos zúženia výzvy na LGBTI komunitu a sexuálnu orientáciu.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Štátna tajomníčka je toho názoru, že cieľ je v obidvoch návrhoch výziev identický.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

S alternatívnym textom súhlasil, odporučil malé zmeny v texte, ako aj uvedenie ženského rodu „kandidátka“ všade tam, kde sa vo vyhlásení spomína „kandidát“, aby bolo vyhlásenie rodovo rovné.

Členovia a členky výboru súhlasili s navrhovanými zmenami v alternatívnom texte výzvy a hlasovaním (za – všetci prítomní, proti – nikto, zdržal sa – nikto) jednohlasne schválili text výzvy uznesením výboru č. 24 (vid' príloha). Text výzvy bude zverejnený na webovej stránke tohto výboru.

BOD 4

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR
Uviedla štvrtý bod rokovania výboru a odovzdala slovo tajomníkovi rady.

Marián Filčík, tajomník rady

Uviedol, že tento bod bol zaradený do programu rokovania na návrh podpredsedu výboru p. Macka. Spresnil, že pred 2 rokmi bola na účely práce výboru vypracovaná analýza právneho postavenia nezosobášených párov. Jej súčasťou bola aj tabuľka, kde boli vymenované jednotlivé oblasti, do ktorých sa tieto páry dostávajú a k nim boli uvedené návrhy riešenia daných situácií. Oboznámil výbor s tým, že p. Macko navrhol, aby tieto oblasti boli zverejnené na stránke výboru bez návrhov riešenia, nakoľko sa v spoločnosti často objavuje téma situácií, do ktorých sa nezosobášené páry dostávajú a ktoré sú neriešené, pričom sa však stále opakujú tie isté témy (napr. otázka nahliadnutia do zdravotnej dokumentácie po smrti fyzickej osoby). Preto bol predložený návrh na zverejnenie oblastí, a to na účel existencie určitého podkladu na diskusiu o nich.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Pokiaľ ide o motiváciu, ktorá je za návrhom na zverejnenie uvedenej tabuľky, podpredseda výboru uviedol, že prebieha určitá diskusia o situáciách nezosobášených párov, ale pozornosť sa neustále upriamuje len na dve životné situácie – dedenie a prístup k zdravotnej dokumentácii. Keďže v roku 2008 vyšlo v prieskume verejnej mienky, že 70 % populácie je za právnu úpravu týchto dvoch oblastí, tak sa diskusia často vedie len ohľadne nich. Uviedol, že z analýzy vieme, že takých životných situácií je násobne viac a keďže samotné analýzy nie sú verejné, navrhol, aby sa zverejnilo aspoň vymedzenie okruhov, ktoré sú pre nezosobášené páry právne neupravené, aby sa prispelo k vedeniu efektívnej verejnej diskusie.

Marián Filčík, tajomník rady

Uviedol, že je dôležité dohodnúť sa, či sa tabuľka zverejní tak, ako bola vypracovaná s poznámkou, že ide o právny stav k dátumu, keď bola analýza vypracovaná. Navrhol aj alternatívu, pri ktorej by Ministerstvo spravodlivosti SR skontrolovalo všetky právne situácie uvedené v tabuľke ku dnešnému dňu, či medzičasom nenastali zmeny danej právnej úpravy.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Preferuje alternatívu, v ktorej Ministerstvo spravodlivosti SR skontroluje všetky oblasti k aktuálnemu dátumu.

Členovia a členky výboru sa dohodli na alternatíve skontrolovania všetkých právnych situácií uvedených v spomínanej tabuľke podľa účinnej právnej úpravy. Tajomník rady odhadol, že by sa tabuľka mohla zverejniť na stránke výboru do konca marca 2019. S uvedeným postupom a termínom súhlasila aj štátna tajomníčka.

BOD 5

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Otvorila posledný bod rokovania výboru. Vyzvala zúčastnených, či má niekto otázku alebo poznámku k bodu Rôzne.

Marián Filčík, tajomník rady

Tajomník rady poznamenal, že v bode Rôzne by sa výbor na základe otázok doručených sekretariátu výboru od podpredsedu výboru p. Macka, chcel obrátiť na Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej len „MZVaEZ SR“). Požiadal, aby zástupkyňa MZVaEZ SR podala výboru informáciu k dvom otázkam. Prvá otázka sa týkala informácie, či Slovenská republika bude

podporovať predĺženie mandátu experta OSN pre témy sexuálnej orientácie, rodovej identity, ktorý končí v júni 2019. Druhá otázka bola k uvedeniu odporúčaní, ktoré dostala Slovenská republika v poslednom kole univerzálneho periodického hodnotenia, ktoré sa týkajú LGBTI tém.

Hana Kováčová, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

K prvej otázke zástupkyňa MZVaEZ SR vyjadrila súhlasné stanovisko, že Slovensko bude podporovať predĺženie mandátu experta OSN pre témy sexuálnej orientácie, rodovej identity. Uviedla, že MZVaEZ SR oslovilo stálu misiu v Ženeve, zatiaľ však od nej neprišla definitívna odpoveď v tejto otázke. Prisľúbila, že ju bude zdieľať s výborom akonáhle bude MZVaEZ SR doručená.

K druhej otázke uviedla, že Slovenská republika je teraz po štyroch rokoch opäť objektom univerzálneho periodického hodnotenia. Dňa 28. januára 2019 bola delegácia pod vedením štátneho tajomníka Františka Ružičku v Ženeve. Slovensko dostalo 195 odporúčaní zo strany 82 intervenujúcich krajín (z toho bolo 22 členských krajín EÚ). Vo vzťahu k agende ochrany práv LGBTI osôb ide o 9 odporúčaní, konkrétne zo strany Austrálie, Čile, Islandu, Holandska, Francúzska, Mexika, Švédska a Nórska. Uviedla, že konkrétne odporúčania zo strany jednotlivých krajín sú nasledovné:

- Austrália:
 - naďalej podporovať a chrániť práva komunity LGBTI;
- Čile:
 - zintenzívniť snahu o zaručenie podpory a ochrany ľudských práv osôb LGBTI;
- Island:
 - prijať legislatívu schvaľujúcu manželstvo párov rovnakého pohlavia, rozšíriť všetky manželské práva aj na páry rovnakého pohlavia,
 - rozšíriť ustanovenia vnútroštátnej legislatívy o nenávisťných prejavoch tak, aby pokrývala sexuálnu orientáciu, rodovú identitu a pohlavné znaky;
- Holandsko:
 - ukončiť diskrimináciu párov rovnakého pohlavia a legalizovať registráciu partnerstiev osôb rovnakého pohlavia;
- Francúzsko:
 - poskytnúť párom rovnakého pohlavia a párom rôzneho pohlavia, ktoré spolu žijú práva prináležiace ich situácii, napr. v oblasti bývania, sociálnej pomoci a dedičstva, najmä zavedením registrovaného partnerstva;
- Mexiko:
 - snažiť sa o odstránenie negatívnej rétoriky a nenávisťných prejavov voči osobám LGBTI;
- Švédsko:
 - zaviesť konkrétne politické opatrenia na podporu tolerance a nediskriminácie na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity;
- Nórsko:
 - opäťovne iniciovať plán na prijatie národného akčného plánu o rovnosti LGBTI osôb.

MZVaEZ SR momentálne rozposlalo všetky tieto pripomienky, resp. námietky vecne príslušným gestorským rezortom. Termín na predloženie materiálu v Ženeve je do 10. júna 2019.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

PodĎakovala zástupkyňu MZVaEZ SR za poskytnuté informácie a vyzvala zúčastnené členky a členov, či majú ešte nejaké doplňujúce otázky.

Marián Filčík, tajomník rady

Tajomník rady výbor informoval, že MZVaEZ SR oslovilo rezorty na účel určenia gestorstva v jednotlivých odporúčaní. Vo vyššie uvedených odporúčaní bude gestorom Ministerstvo spravodlivosti SR. Informoval, že v súčasnosti pre ministra spravodlivosti pripravuje vyjadrenie k predloženým odporúčaniam s uvedením, či navrhuje alebo nenavrhuje ich akceptáciu. Ďalej

uviedol, že vyjadrenie akceptácie určitého odporúčania neznamená automaticky jeho implementáciu. Zdôraznil, že k odporúčaniam, ktoré sa týka manželstva predloží návrh neakceptovať ho, keďže Ústava SR neumožňuje takýto návrh akceptovať. Čo sa týka ostatných odporúčaní, uviedol, že pravdepodobne navrhne ich akceptáciu. Tajomník rady zdôraznil, že konečné vyjadrenie súhlasného či nesúhlasného stanoviska bude na rozhodnutí ministra spravodlivosti, pričom následne bude k materiálu prebiehať medzirezortné pripomienkové konanie.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Obrátila sa na členky a členov výboru s otázkou, či má ešte niekto záujem informovať výbor v bode Rôzne.

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

Informoval výbor o očakávaných udalostiach. Dňa 17. mája 2019, ktorý je medzinárodným dňom proti homofóbii a transfóbii, plánuje Iniciatíva Inakosť po prvýkrát uskutočniť konferenciu o tom, čo sa za uplynulý rok v oblasti práv LGBTI ľudí udialo. Radi by tam mali zastúpenie v troch paneloch, a to jeden za akademickú sféru, jeden za verejnú správu (v širšom význame) a jeden za mimovládne organizácie. Uviedol, že je v pláne uskutočňovať takúto konferenciu každoročne. Členky a členov výboru pozval na túto konferenciu. Pri tejto príležitosti vyjadril záujem o spoluprácu na konferencii s výborom, minimálne v rozsahu prezentovania informácií o ňom a o tom, na čom sa podieľa, pracuje. V lete, dňa 20. júla 2019 je plánovaný Dúhový Pride Bratislava. V dňoch 16. - 21. októbra 2019 sa uskutoční Filmový festival inakosti.

Edita Pfundtner, zástupkyňa predsedu výboru, štátna tajomníčka Ministerstva spravodlivosti SR

Štátna tajomníčka poďakovala členom a členkám výboru za účasť na zasadnutí výboru. Oznámila, že ďalšie zasadnutie výboru sa bude konať v júni 2019 a ukončila rokovanie výboru.

Zapísala: Jana Urbanová, tajomníčka výboru

Schválili: Gábor Gál, minister spravodlivosti Slovenskej republiky a predseda výboru

Martin Macko, podpredseda výboru, Iniciatíva Inakosť

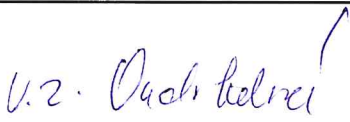
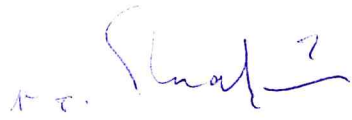
Andrej Kuruc, Iniciatíva Inakosť

PREZENČNÁ LISTINA

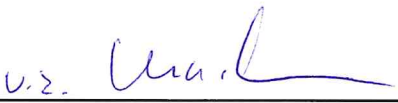
zo 14. zasadnutia

Výboru pre práva lesieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb

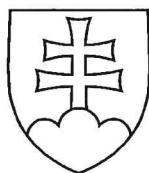
12.03.2019, 13:00 hod., MS SR

Č.	Meno, priezvisko zastupujúca organizácia, príp. funkcia	Podpis
1.	Gábor Gál Minister spravodlivosti SR predseda	
2.	Martin Macko Iniciatíva Inakosť podpredseda	
3.	Jana Urbanová Ministerstvo spravodlivosti SR tajomníčka	
členovia a členky Výboru podľa čl. 4 ods. 5 Štatútu Výboru		
4.	Jana Fedor Britaňáková Ministerstvo spravodlivosti SR	
5.	Miroslav Bdžoch Ministerstvo zdravotníctva SR	
6.	Monika Korkošová Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	
7.	Radoslav Ragač Ministerstvo kultúry SR	
8.	Oľga Pietruchová Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	
9.	Ondrej Varačka Ministerstvo vnútra SR	
10.	Barbara Illková Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR	

11.	Silvia Porubánová Inštitút pre výskum práce a rodiny	<i>AKEL v.z.</i>
12.	Miroslava Hajduček Gardecká Národný inšpektorát práce	<i>N. Z. Miroslava</i>
13.	Marián Mesároš Slovenské národné stredisko pre ľudské práva	<i>VB. [Signature]</i>
14.	Katarína Kohýlová kancelária Verejnej ochrankyne práv	<i>[Signature]</i>
15.	Zuzana Magurová Ústav štátu a práva SAV	
členovia a členky Výboru podľa čl. 4 ods. 6 Štatútu Výboru		
16.	Romina Kollárik Queer Leaders Forum	
17.	Romana Schlesinger Queer Leaders Forum	
18.	Július Kolenič Iniciatíva Inakosť	<i>v.z. [Signature]</i>
19.	Andrej Kuruc Iniciatíva Inakosť	<i>[Signature]</i>
20.	Adriana Mesochoritsová Možnosť voľby	
21.	Barbora Burajová Nadácia otvorenej spoločnosti	<i>ospravedlnená</i>
22.	Hana Smitková Aspekt	<i>v.z. [Signature]</i>

23.	Jana Jablonická Zezulová Iniciatíva Inakosť	
24.	Peter Varga Občan, demokracia, zodpovednosť	v.z.
25.	Christián Havlíček TransFúzia	
26.	Iveta Chovancová OZ Odyseus	
prizvaní podľa čl. 4 ods. 7 Štatútu Výboru		
1.	Marián Filčík tajomník Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť	
2.	zástupca výboru NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny	
prizvaní podľa čl. 4 ods. 8 Štatútu Výboru		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

d'alší přítomní		
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

UZNESENIE VÝBORU PRE PRÁVA LESIEB, GEYOV, BISEXUÁLNYCH, TRANSRODOVÝCH A INTERSEXUÁLNYCH ĽUDÍ

č. 23

z 12. marca 2019

Výbor pre práva lesbí, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych ľudí

A. vyzýva

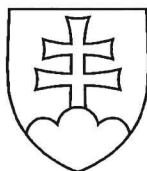
ministerku zdravotníctva Slovenskej republiky

- A.1. zabezpečiť v čo najkratšej dobe nové metodické usmernenie k postupu matrík a štandardy poskytovania zdravotnej starostlivosti pre transrodové osoby v súvislosti s procesom prepisu ich rodu, ktoré budú mať na jednej strane právnu silu zodpovedajúcu povinnostiam z nich vyplývajúcich, a na strane druhej budú v súlade s pozitívnym záväzkom Slovenskej republiky rešpektovať právo transrodových osôb na ľudskú dôstojnosť a ich súkromný život v zmysle čl. 3 a 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd;
- A.2. podniknúť primerané kroky za účelom preskúmania a nápravy súčasnej situácie prerušenia poskytovania zdravotnej starostlivosti transrodovým osobám z dôvodu vzniku pracovnej skupiny Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky;
- A.3. pribrať zástupcu transrodových osôb do pracovnej skupiny Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, o ktorých zdravotnej starostlivosti pracovná skupina rozhoduje.

B. ukladá

zástupcovi Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky vo výbore

- B.1. informovať výbor o plnení úloh A.1. až A.3. tohto uznesenia.

UZNESENIE VÝBORU PRE PRÁVA LESIEB, GEYOV, BISEXUÁLNYCH, TRANSRODOVÝCH A INTERSEXUÁLNYCH ĽUDÍ

č. 24

z 12. marca 2019

k Výzve Výboru pre práva LGBTI osôb k predvolebnej kampani

Výbor pre práva lesbieb, gejov, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych ľudí

A. prijíma

A.1. Výzvu Výboru pre práva LGBTI osôb k predvolebnej kampani, ktorá znie:

„V zmysle čl. 12 Ústavy Slovenskej republiky sú ľudia slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Vzhľadom na prebiehajúce volebné kampane, vyzývame kandidátov a kandidátky, aby sa vo svojej kampani zdržali akýchkoľvek nenávistných prejavov voči LGBTI komunite pre ich sexuálnu orientáciu alebo pohlavie.

Šírenie nenávisťi, škodlivých stereotypov a diskriminačných postojov je nielen v rozpore s ľudskými právami garantovanými v Slovenskej republike, ale môže viesť k vytváraniu škodlivého napätia v spoločnosti, k verbálnym alebo fyzickým útokom na menšiny na Slovensku, vrátane LGBTI ľudí.

Vyzývame preto kandidátov a kandidátky, aby svojimi vystúpeniami napomáhali kultivovať verejnú diskusiu k vzájomnej tolerancii a rešpektu.“